

SİVASLI ÂŞIKLARDAN MEZAR KONULU ŞİİRLER*

Dr. Doğan KAYA*

İnsan hayatının “beşik-eşik-keşik” olarak nitelendirilen üç dönüm noktası vardır: Doğum, hayat ve ölüm. Folklorumuzda bunların her biri, ayrı bir önemi haizdir ve başlı başına çalışmayı gerektirir. Bu çalışmada ölümün son safhası olan mezar üzerinde durulacak ve meseleye Sivaslı âşıkların bakış açısından açıklık getirilmeye çalışılacaktır. Mezar, düşünen ve hisseden insanlar için ibret sahnesidir. Ayet-i kerimede buyrulduğu gibi “Her nefis ölümü tadacaktır.” Dünyaya gelen her canlı hayata ağlayarak “merhaba” der. Buradaki hikmet de insanların gülmekten, mutlu olmaktan çok, bedbahtlıkla, dertle baş başa kalacağıdır. Nitekim insanların maddi durumları ne olursa olsun, hayatlarında dert, daima on plandadır Mezar, öteden beri hayatta kalanları hüzne ve mistik duygulara sevk etmiş, acı tatlı hatıra ve hayallere götürmüştür.

Sivaslı âşıklar, söyledikleri pek çok şürlerin yanı sıra bu konuda da duyarsız kalmamış, his, hayal ve düşüncelerini manzum olarak ifade yoluna gitmişlerdir. Elimizde mezarın konu edilip islendiği yedi şür bulunmaktadır. Bunlar Ali Şahin Canozan (Başçayır köyü- Ulaş, 1945-) Duran Tamer (Sızır kasabası-Gemerek, 1948-), Gülhanî [Mehmet Kargı, Ayvalı (Şeref) köyü - Gürün, 1940-]. İbrahim Doğan [Şenyurt (Kertme) köyü- Ulaş, 1936-]. İsmetî (Abdülkadir Namlı, Kâhyalı köyü -Sivas, 1934-]. Sefil Selimî (Ahmet Günbulut, Sarkışla, 1933-2003) (2 şür)’ye ait şürlerdir. Şürlerde mezar taşının özellikleri, içinde barındırdığı insana yaptıkları, hayattakilere düşündürdükleri en veciz şekilde anlatılmaya çalışılmıştır. Bunlar şöyle sıralayabiliriz:

Ağlamanın ölene kârı olmaz; bilerseniz bir Fatıha okuyun. (12)

Aldığı sattığı her hangi maldan, hakkını yediği içtiği kuldan, attığı adımdan, gittiği yoldan, nice ifadeler verdi yatıyor. (5)

Âlimlerin nicesi toprak oldu, ne ezberi ne de hecesi kaldı. (2]

*Yayımlandığı yer: *Sultanşehir*, S. 5, Ocak-Şubat 2007, s. 130-132.

** Yazının yayımlandığı yer: *Sultan Şehir*, S. 5, Aralık-Ocak-Şubat 2007, s. 130-132

Anlayana ibret fısıldar. (1)
Arife günü bir Fatiha okuyun. [2]
Bern temiz tutarak saklıyor. (6)
Beni ziyarete gelsen seni o karşılar (7)
Benim için dura dura soluyor. (6)
Biz bekler yalnız koymaz. (3)
Bizi böyle delik deşik etti, oklar durur. (3)
Çukuru vardır, göleği vardır. (4)
Dost ararsan mezar taşı yeter. (4)
Emaneti iyi saklar. (4)
Fanilik "Hayat senin, yasa şimdilik" der, yüzüne haykırır. (1)
Gece gündüz seni bekler. (4)
Gelene "Hoş geldin, ne yaptın elin boş geldin" der. (4)
Gelirseniz bir Fatiha okuyun, dua edin mezarıma duyulur.(2)
Gökler bizi senin kadar korumaz. (3)
Gündüz gece demez bizi yoklar. (3)
Hanedandır konuk eyler. (4)
Hazan ile kara kirpiği döker. (6)
Her davanın önü sonu, mezarlıkta mezar taşıdır. (7)
Herkes nasihat söyler. (4)
Hırsız değil adam soymaz. (3).
Kalles değil seni vurmaz. (7)
Karlara yağmura siper oluyor. (6)
Kendini toprağa dertle katarak bedenimi sarar. (6)
Kırılrsa da seni kırmaz. (7)
Kimseyi boşta koymaz. (4)
Kolumu boynuma hazin doluyor, bellerimi kırar. 16)
Kurda kuşa vermez bizi saklar. (3)
Kuşlar kanat çırpıp selâmlar geçer. (11)
Mezar taşım bobinimi sarar. (6)
Mezar taşım kefenimi dürer. (6)
Nice kitabenin yazısı siliktir. (1)
Nöbet tutar, uyku uymaz. (3)
Ölüm korkusunu sesiz duyurur. (11)
Sabrederek erir. (6)
Sadık olan dost ararsan, mezarlıkta mezar taşıdır. [7]
Sayılmaz ölçüde iyilik yapar, kendisini yorar. (6)

Seni kurda kuşa vermez. (7)
Sırrımızı gizleyerek, için için sızlayarak, ana gibi özleyerek bizi
koklar.

Sual soran meleği vardır. (4)
Şehir köy ona gelir.
Üşümesin diye üzerim kapar. (6)
Yeraltında, yalan yoktur, teftiş vardır. (15)
Yere yatarak selamına durur. (6)
Yıkılmaz mekân ararsan, mezarlıkta mezar taşıdır. (7)
Yüzyıllar geçer, yosunlar yeşerir. (1)
Zengin, fakir, berduş hepsi sukut etmiş burada yatıyor. (5)
Ziyaret edenin elini öper. (6)

ŞİİRLER**

1. Ali Şahin Canozan / Mezar Taşları

Ölüm korkusunu sesiz duyurur
Uzayan yollarda mezar taşları
Anlayana ibret fisildar durur
Derinden anlar da mezar taşları

Yüzüne haykırır burada fanilik
Der ki “Hayat senin yaşa şimdilik”
Nice kitabenin yazısı silik
Solgun yazılarda mezar taşları

Yosunlar yeşerir yüzyıllar geçer
İnsanlar ömrünü tamamlar geçer
Kuşlar kanat çırpır selâmlar geçer
Uzayan yollarda mezar taşları¹

2. Duran Tamer / Yavrularım

Ben ölünce mezarımın başına

*** Rakamlar ilgili şiir numarasını gösterir.

11 Alim Yıldız, *Sivaslı Sairler Antolojisi*. İstanbul, 2003. s.101-402.

Gelirseniz bir Fatiha okuyun
Gayri ağlamanız boşu boşuna
Bilirseniz bir Fatiha okuyun

Ne deyim ben gönüllerden silene
Ata gibi yâr olur mu bilene
Ağlamanın kârın olmaz ölene
Bilirseniz bir Fatiha okuyun

Toprak oldu âlimlerin nicesi
Ne ezberi kaldı ne de hecesi
Unutmayın beni bayram gecesi
Gelirseniz bir Fatiha okuyun

Beş farzın temeli İslam dinidir
Müminin miracı Kâbe yönüdür
Arefe ahretin posta günüdür
Bilirseniz bir Fatiha okuyun

Çürür tenim kefeninden soyulur
Bedenime kurtlar düşer oyulur
Dua edin mezarıma duyulur
Gelirseniz bir Fatiha okuyun

Alamadım bu dünyanın tadını
Bilemedim yakınımı yadımı
Torunlarım unutmasın adımı
Gelirseniz bir Fatiha okuyun

Altı yavrum vardır ayrısı yoktur
Benim ciğerimin gayrisi yoktur
Babanız **Duran**'a n'eylesin doktor
Bilirseniz bir Fatiha okuyun²

22 Duran Tamer, *Güldüğümü Gördün mü?*, Ankara. 1999, s. 154.

3. Gülhanî / Mezar Taşı

Gündüz demez gece demez
Yoklar bizi mezar taşı
Kurda vermez kusa vermez
Saklar bizi mezar taşı

Sırrımızı gizleyerek
İçin için sızlayarak
Ana gibi özleyerek
Koklar bizi mezar taşı

Ayağı yok yürümez ki
Kolay kolay çürümez ki
Senin kadar korumaz ki
Gökler bizi mezar taşı

Zaman ömrümüzü yuttu
Acep kendi nere gitti
Böyle delik deşik etti
Oklar bizi mezar taşı

Nöbet tutar uyku uymaz
Hırsız değil adam soymaz
Gülhanî'yi yalnız koymaz
Bekler bizi mezar taşı³

4. İbrahim Doğan/ Mezar Taşı

Dost ararsan mezar taşı
Gece gündüz bekler seni
Kimse bilmez kaçtır yaşı
Gece gündüz bekler seni

Hanedandır konuk eyler
Herkes nasihat söyler

33 Gürünlü Âşık Gülhanî, *Ben Beni Bilince*, Ankara, 1992. s. 95.

Ona gelir şehir köyler
Gece gündüz bekler seni

Emaneti iyi saklar
Gece gündüz seni yoklar
Ona muhtaç yerler gökler
Gece gündüz bekler seni

Biri ayak biri basta
İkisi de aynı yaşta
Kimseyi koymaz boşta
Gece gündüz bekler seni

Hakk'a kabul dileği var
Çukuru var göleği var
Sual soran meleği var
Gece gündüz bekler seni

*İbrahim Doğan'a "Hoş geldin" der
"Ne yaptın elin boş geldin" der
"Yaz geldin" der "Kış geldin" der
Gece gündüz bekler seni⁴*

5. İsmetî/ Mezarlık

Hani zengin fakir ne de berduş var
Hepsi sükût etmiş burda yatıyor
Yer altında yalan yoktur teftiş var
Kim bilir ki kimler yerde yatıyor

Aldığı sattığı her hangi maldan
Hakkını yediği içtiği kuldan
Attığı adımdan gittiği yoldan
Nice ifadeler verdi yatıyor

44 İbrahim Doğan Fani Dünyaya Güvenme, İçel, Tarihsiz, s. 47.

İsmetî gözyaşı döktü burada
Geçirmek mümkün mü vakti burada
Amel aynasına baktı burada
Gerçek sıfatını gördü yatıyor⁵

6. Sefil Selimî/ Son Mezar Taşı

Siyim siyim süzülürüm toprağa
Sarar bobinimi son mezar taşım
Döker hazan ile kara kirpiği
Sürer sabunumu son mezar taşım

Dikilir başımda yılmak bilmeden
0 beklerdi ben mekâna gelmeden
Yalvarır kabrime kira almadan
Dürer kefenimi son mezar taşım

Selamına durur yere yatarak
Saklıyor o beni temiz tutarak
Kendini toprağa dertle katarak
Sarar bedenimi son mezar taşım

Karlara yağmura siper oluyor
Benim için dura dura soluyor
Kolumu boynuma hazin doluyor
Kırar bellerimi son mezar taşım

Ziyaret edenin elini öper
Üşümesin diye üzerim kapar
Sayılmaz ölçüde iyilik yapar
Yorar kendisini son mezar taşım

Sefil Selimî der kabire girdim
Kendi yatağını elimle serdim
Oldu bana orda ebedi yardım

55 *İsmetî, Gönül Pazarı*, Sivas, 1994, s. 98.

Erir sabrederek son mezar taşım⁶

7. Sefil Selimî/ Mezar Taşı

Sadık olan dost ararsan
Mezarlıkta mezar taşı
Yıkılmaz mekân ararsan
Mezarlıkta mezar taşı

Kurda kusa vermez seni
Kalles değil vurmaz seni
Kırılsa da kırmaz seni
Mezarlıkta mezar taşı

Ziyarete gelsen beni
O karşılar ancak seni
Her davanın önü sonu
Mezarlıkta mezar taşı

Sefil Selimî'nin dostu
Kara yerin altı üstü
Ne kusturdu ne de kustu
Mezarlıkta mezar taşı⁷

⁶⁶ Ahmet Özdemir, *Âşık Sefil Selimî-İrfan Okulu*, İstanbul. 2003. s. 347-348.

⁷⁷ Uğur Kaya, *Şiirleri ve Türküleriyle Âşık Sefil Selimî*, Sivas, 2001, s. 157.